

UMUT
VAKFI
1 9 9 3
UMUT
FOUNDATION

UMUT VAKFI
28 EYLÜL 2013
BİREYSEL SİLAHSIZLANMA GÜNÜ
19.GELENEKSEL ÖDÜLLÜ YARIŞMA

"Şiddetin Şakası Yok!"
Sıfır Şiddet: Yaşama Hak Tanıyın

Barışçıl bir yaşam, barışçıl bir dünya için öykü yarışması

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ ARDA TURHAN

Hâme'nin Destanı*

İnsanın olan insana mahsustur
Öcü, şiddeti insanda mahpustur
Ne'me lazımdır kan ey amcaoğlu
Sadâ* anca su diye şakır durur

***

Öldürmüşlerdi Hâme'yi, saplamışlardı bıçağı, göğsünün en derinine. Evet ölmüştü o, akmişti kanı, yıkamıştı toprağı, ama o kadar. Gerçekten, öldü gitti, oldu bittiyle noktalanmıştı orada, yığıldığı soğuk zeminin üstünde. Nedeni, sebebi, yapması, etmesi yok, yok!

Bir kuş oldu Hâme, öldü ve bir kuş oldu, yüce göklerde süzülmeceğine. Aktı ruhu da kanla birlikte bedeninden, çıktı da çıktı biçimlendi yeniden, elbet bir kuş olarak bu sefer! Ne bir ses ne bir seda var oldu o an, yalnız Hâme'ye yar oldu zaman.

...ve gebe kaldı yeniden doğana, sel olup taşan kan.

***

Kelime, bindi rüzgarların sırtına ve aştı dağları, ormanları. Çok geçmeden ailesi de öğrendi Hâme'nin ölümünü. Vakit kaybetmeye ne hacet, toplandı yedi sülale erkeğı en evvelinden ve dediler bir ağızdan:

- Dökülen kan yerde kalmaz, öc alınmazsa ruh huzur bulmaz!

Böylece kuşandı amcaoğlu silahlarını ve taktı peşine kendi amcaoğullarını. Düşündü yola koyulagelmeden, "Bize şiddet edene, biz zulüm etmeli, ne diye öldürdüler Hâme'yi?".

***

Bütün bunlar ola gelsin, gel gör ki, bizim Hâme bihaberdir yaşananlardan. Çok meşguldür kuş olmakla. Koca gün havada süzülür durur. O, kendi halinde mutludur, ruhu bir kuşça huzurludur. Ne neden öldüğünü bilir, ne kimin öldürdüğünü, hatta sorsanız, öldüğünü bile bilemeyecektir. Yine de diretecek olursanız, neden öldü bu Hâme diye, bir dere üstüne çıkan meseleyle olmuştur olan. Bizim Hâme'nin bir köyü vardır, güzelim mis gibi su, gümüşü dereden köyüne akar, ama derenin bu köyden önceki durağında bir gün suyun önüne bend çekecek olmuşlar, gelen su azalmış, eh bunun üzerine durur mu köy ahalisi, ödetmelilerdir elbet! İlk giden bizim Hâme olmuş orada karşı köyden bulduğu ilk adamın yakasına yapışmış, “bendi çekin, yoksa ödetiriz” adam kabul eder mi, ailesinin şerefi söz konusu, bıçaklar çekilmiş, hadi kim önce düşerse! Eh anlayacağımız, ölen bizim Hâme olmuş, kuş olan bizim Hâme olmuş. Lâkin, o ne bütün bunları hatırlar, ne de bir şeylerin eksikliğini hisseder. Onun kaygısı yemektir, onu da buldu mu, boğazını ıslatacak bir damla da su, ömür boyu kafi!

***

Amcaoğlumuz da inatçı adammış, azmetti, kattı toz toprağı birbirine ve buldu sonunda aradığını, katili uykusunda yakaladı. Karısının önünde, çocuğunun önünde demeden, kıydı canına bir çırpıda, ama sonra düşündü, bizim şanımız, şerefimizle onlarınki bir mi! Bizden bir adam öldüyse, onlardan iki adam ölmeli. Böyle diye diye kıydılar çocuğun da canına, durmadılar, ırzına geçtiler kadının da! Anca böyle eşitlendi durum, alındı oç, ancak şimdi aldılar ellerine dizginleri ve gitmeyi kâfi gördüler. Giderken de dediler bir ağızdan:

- Hâme'nin ruhu şimdi huzur bulmuştur!

***

Hâme gerçekten de huzurluydu. Ağzına koyacak iki lokma bir şey bulmuştu. Böylece süzüldü göklerde, kuş olmaktan esin duydu, yorulunca uyudu, uyanınca da tekrar uçtu uçabildiğine.

Tek sıkıntısı suydü. Çok susamıştı, ama uzun süre bakındıysa da, ne bir dere yatağı bulabildi, ne herhangi bir başka su kaynağı.

***

Zavallı kadın, kalmadı elbet yerinde, koştu babasının dizlerine, anlattı olanları bir bir, ağladı kaybettiklerine bol bol.

Böylece toplandı yedi sülale erkeğı en evvelinden. Enine boyuna tartıştılar konuyu, düşündüler taşındılar ve en sonunda dul kalmış kadıncağızın babası sözü aldı:

- Dökülen kan yerde bırakılmaz. Kaybettiğimiz her fert başına onlar üç kaybetmezse, ölünün ruhu huzur bulmaz!

***

... ve böyle sonlandı destanımız, ya da sonlanamadan devam etti durdu dersek daha yerinde olur. Olan ki, diyecek olursanız, “Hâme’ye ne oldu, sonunda öcünü buldu mu?”:

- Hâme suya aranır dururken karşılaştı katilinin cesediyle, gördü öcünün nasıl alındığını, gel gör ki, bir damla suyu daha ilginç bulmuş olacak, uçtu gitti na’aşın üzerinden, dosdoğru karşıdan gürül gürül akan dereye, kana kana içmeye, kana kana içmeye!

* : Hâme ve Sadâ aynı anlamda iki sözcüktür. Eski bir Arap efsanesine göre öldürülen insanın yarısından bir kuş çıkar ve öcü alınana dek na’aşının etrafında ‘Bana su verin!’ diyerek dolaşır. Bu çıkan kuşa da Hâme ya da Sadâ ismi verilirdi.

bkz: ERKAN, R. ve BOZGÖZ, F. “Kabile ve Aşiretlerde Kan Davası Gütme Geleneği,” Doğu Batı Dergisi, yıl:6, sayı: 24, sayı adı: “Savaş ve Barış”, Ağustos, Eylül, Ekim, 2003.